Voynichův rukopis a Turinské plátno

ŠOKUJÍCÍ ODHALENÍ

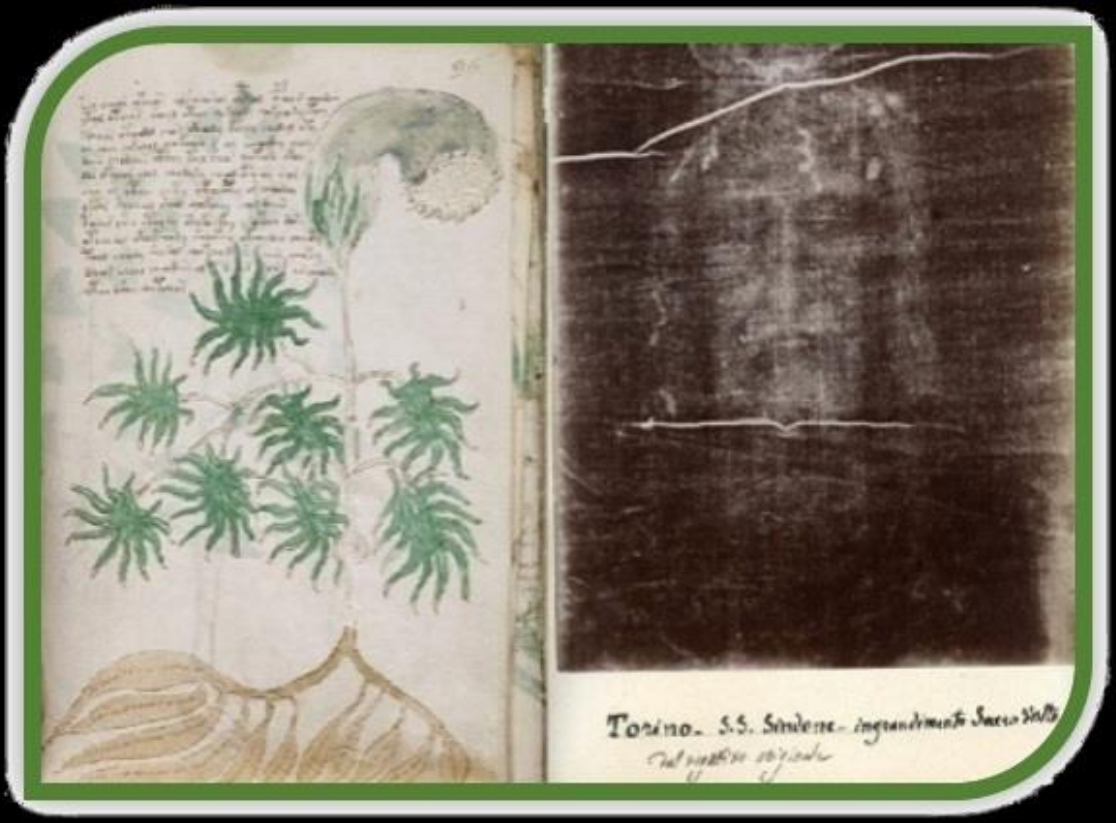

Johann Schneider

Splendidum družstvo

Voynichův rukopis a Turínské plátno: Šokující odhalení

Copyright © Johann Schneider, 2025

Cover © Splendidum družstvo, 2025

Czech Edition © Splendidum družstvo

Vražné, Hynčice, 2025

První el. vydání

ISBN 978-80-7681-399-1 (EPUB)
ISBN 978-80-7681-400-4 (MOBI)
ISBN 978-80-7681-401-1 (PDF)

Nakladatelství

Splendidum družstvo

Obsah

VOYNICHŮV RUKOPIS - KNIHA, KTERÁ ZARYTĚ MLČÍ 4
KDO OBJEVIL VOYNICHŮV RUKOPIS A JEHO CESTA HISTORIÍ 7
HLAVNÍ TEORIE O VOYNICHOVĚ RUKOPISU 11
TEORIE ČESKÉHO PŮVODU VOYNICHOVA RUKOPISU 16
TURINSKÉ PLÁTNO 20
ČASOVÁ OSA TURÍNSKÉHO PLÁTNA 24
TURÍNSKÉ PLÁTNO: MEZI HISTORIÍ A ZÁHADOU 29
MICHELANGELO - TURINSKÉ PLÁTNO A TAJNÉ DÍLNY ITÁLIE 34
PROPOJENÍ MICHELANGELA S VOYNICHOVÝM RUKOPISEM A TURINSKÝM PLÁTNEM 43
MICHELANGELO BUONARROTI — ŽIVOTOPIS 53
PSYCHOLOGICKÝ PROFIL MICHELANGELA BUONARROTIHO 72
MICHELANGELO — TAJEMSTVÍ V MARMORU A OBRAZECH 75
MICHELANGELO — KÓDY V SIEXTINSKÉ KAPLI A UMĚLCOVA VZPOURA PROTI DOGMATŮM 83
MICHELANGELO: SKRYTÉ PROPOJENÍ S VOYNICHOVÝM RUKOPISEM 85
MICHELANGELO JAKO SKRYTÝ AUTOR DVOU NEJVĚTŠÍCH ZÁHAD EVROPY 93
EPILOG 100

VOYNICHŮV RUKOPIS - KNIHA, KTERÁ ZARYTĚ MLČÍ

Voynichův rukopis je jednou z nejzáhadnějších knih, které kdy lidstvo vlastnilo. Tento bohatě ilustrovaný kodex pochází z počátku 15. století, přičemž radiokarbonové datování určuje jeho vznik na léta 1404–1438. Je napsán písmem, které není podobné žádnému známému jazyku na světě. Text je psán plynulými, jistými tahy, jako by ho sepsal někdo, kdo tento systém dokonale ovládal – a přesto mu dodnes nikdo nerozumí. Rukopis obsahuje přibližně 240 stran, i když některé z nich se v průběhu staletí ztratily. Obsahuje desítky velkých ilustrací, podivuhodných diagramů a náčrtů, které jsou na jedné straně působivě, ale na druhé až děsivé.

Písmo je psáno duběnkovým inkoustem a ilustrace jsou kolorovány pigmenty typickými pro Evropu 15. století. Přestože jazyk dosud nebyl rozluštěn, vykazuje statistickou zákonitost skutečných jazyků – Zipfův zákon nebo například přirozené rozložení slovní četnosti. To naznačuje, že se nejedná o pouhou změť náhodných znaků. Dnes je Voynichův rukopis uchováván v Beinecke Rare Book & Manuscript Library na Yaleově univerzitě, kde je pečlivě střežen jako jeden z největších pokladů světového písemnictví.

(*Knihovna vzácných knih a rukopisů Beinecke je jednou z největších knihoven na světě věnovaných výhradně vzácným knihám a rukopisům a je hlavní knihovnou Yaleovy univerzity*.)

Pojďme se v několika bodech podívat, co Voynichův rukopis obsahuje.

1. Botanická část – zahrada, která neexistuje

Největší část rukopisu je botanická sekce, která zabírá zhruba 130 stran. Na každé z nich je zobrazena jedna rostlina – často s kořeny, stonky, listy a květy. Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o obyčejný herbář. Avšak většina těchto rostlin se nepodobá žádným známým druhům. Některé vypadají jako podivné křížence různých rostlin, jako by byly složeny z nesourodých částí. U každého obrázku se nachází text v neznámém jazyce, který pravděpodobně popisuje vlastnosti nebo účinky dané rostliny. Přesto se žádný z těchto obrazů nepodařilo jednoznačně přiřadit k evropským herbářům 15. a 16. století. Jako by autor zapisoval znalosti z jakéhosi ztraceného světa.

2. Astronomicko-astrologická část – pohled do nebe

Další část rukopisu tvoří astronomicko-astrologická sekce. Najdeme zde hvězdné mapy, zodiakální kola (*poledníky a rovnoběžky na nebeské sféře, které se používají k určení polohy nebeských těles a souhvězdí*), znamení zvěrokruhu a složité kruhové diagramy. Znamení jsou však zobrazována neobvykle – Ryby, Býk, Panna a další mají podobu, která se vymyká běžné středověké tradici. Právě zde se objevují poprvé drobné ženské postavičky, které se později objevují i v dalších kapitolách knihy. Některé diagramy znázorňují slunce, hvězdy a měsíce, jako by sledovaly časové cykly, kalendáře nebo pohyby nebeských těles.

3. Balneologická část – ženy ve vodě a hadice pod zeměmi

Nejpodivnější a zároveň nejvíce fascinující část rukopisu je balneologická, někdy označovaná také jako biologická. Na stránkách se objevují nahé ženy ponořené do vaniček, podzemních lázní, jezírek a složitých trubicových systémů, kterými proudí záhadné tekutiny. Tyto trubkovité struktury mohou evokovat lidskou anatomii – cévy, lymfu, vnitřní orgány – ale také složité alchymistické aparáty. Mnozí badatelé se domnívají, že by zde mohly být znázorněny lékařské postupy, ženské zdravotní problémy, alchymistické procesy nebo dokonce poetické metafory koloběhu života a přírodních sil.

4. Kosmologická část – mapy vesmíru i neznámých měst

Kosmologická sekce patří k vizuálně nejvíce ohromujícím. Obsahuje složité kruhové diagramy, hvězdné mapy a také několik rozkládacích listů – takzvaných foldoutů – které po rozebrání odhalí velkolepé kompozice. Některé z těchto obrazů připomínají mapy měst, jiné působí jako modely vesmíru, proudění energií či astrologické systémy. Výklady se liší, ale všechny se shodují v jednom: autor se pokoušel zachytit řád světa, tak jak mu sám rozuměl.

5. Farmaceutická část – kořeny, nádoby a elixíry

V další kapitole se objevují kresby kořenů, nádob, sklenic, ampulí a alchymistických přístrojů. Tato část se nejvíce podobá evropským středověkým herbářům a farmaceutickým příručkám, které zachycovaly suroviny, části rostlin i nádoby s extrakty. Vše nasvědčuje tomu, že by mohlo jít o jakýsi receptář, lékopis nebo manuál alchymistických postupů. Opět však zůstáváme otevřenou otázkou, co přesně tyto obrazy a texty znamenají.

6. Receptová (textová) část – tajemné návody bez obrázků

Poslední část rukopisu je téměř zcela bez ilustrací. Tvoří ji hustý proud krátkých textových odstavců, často uvozených drobnými „hvězdičkami“ nebo tečkami. Působí jako soubor návodů, receptů, léčebných postupů nebo snad hesel ze zvláštního slovníku. Je to jediná část knihy, kde autor nechává obrazy stranou a spoléhá se už jen na svůj záhadný jazyk.

7. Kniha bez klíče

Voynichův rukopis se tak jeví jako podivuhodná směs herbáře, lékařského spisu, astrologie a alchymie. Přesto pro něj neexistuje žádná přímá paralela ve středověké literatuře. Je psán neznámým, ale promyšleným písmem. Zůstává nejproslulejší nevyluštěnou knihou světa. Žádný vědec, lingvista ani kryptolog dosud s jistotou neprokázal, co přesně jeho stránky sdělují.

KDO OBJEVIL VOYNICHŮV RUKOPIS A JEHO CESTA HISTORIÍ

Manuskript byl znovu nalezen v roce 1912 Wilfridem Voynichem, polsko-americkým sběratelem vzácných knih. Podle jeho vyprávění pocházel rukopis z hradu v jižní Evropě (nejprve uváděl Rakousko, později Itálii). Voynich získal rukopis od jezuitského kolegia ve Villa Mondragone poblíž Říma.

Starší vlastníci

Jeden z nejranějších známých majitelů byl Georg Baresch, pražský alchymista, který rukopis vlastnil v 17. století. Poté přešel rukopis k Johannesu Marcusovi Marci, rovněž spojenému s Prahou, který ho poslal slavnému jezuitovi Athanasiu Kircherovi v Římě. Další známý majitel: Raphael Sobiehrd-Mnishovsky, český právník a kryptograf. Také Jacobus Sinapius je spojován s rukopisem – jeho jméno bylo nalezeno slabě napsané na stránce rukopisu. Existuje tradice, že císař Rudolf II. rukopis vlastnil (podle dopisu od Marcího).

Přechod do rukou Voynicha

Po dlouhém pobytu rukopisu v ústavu jezuitů (např. kolegium v Mondragone) ho Voynich zakoupil. Voynich pak propagoval rukopis jako tajemný šifrovaný svazek, sám se snažil dešifrovat jeho obsah.

Časová osa Voynichova rukopisu

1404–1438

Vznik pergamenu
Radiokarbonové datování pergamenu ukazuje, že materiál pochází z tohoto období.

(*Pozn.: To ještě neznamená, že byl text v tom období napsán – jen kdy byl vyroben pergamen.*)

První polovina 15. století (pravděpodobně)

Sepsání rukopisu

Styl kresby, vazba i pigmenty odpovídají rané renesanci střední Evropy. Není znám autor ani původní objednavatel.

cca 1600–1612 Georg Baresch

První jistý majitel
Pražský alchymista se několik desetiletí snažil najít někoho, kdo text přečte. Rukopis pravděpodobně ležel v jeho alchymistické knihovně.

1639–1665

Johannes Marcus Marci
Po smrti Baresche získává rukopis jeho známý Marci, rektor Karlovy univerzity a lékař císaře.

1665/1666

Odeslání Athanasiu Kircherovi
Marci posílá rukopis jezuitovi Kircherovi do Říma s dopisem, kde se objevuje slavná poznámka: Rukopis prý koupil císař Rudolf II. za 600 dukátů (není ověřeno, ale pravděpodobné).

17.– 19. století

Tichá léta v jezuitských archivech
Rukopis se nachází v různých institucích řízených jezuity, postupně se pokrývá prachem.

1880–1900

Jezuité přesouvají staré sbírky do vily Mondragone u Říma
Tam rukopis v skladu či knihovně přečká další dekádu.

1912

Wilfrid M. Voynich objevuje rukopis
Knižní obchodník Voynich zakoupí několik starých svazků od jezuitů. Mezi nimi i neznámý ilustrovaný kodex - později jej svět zná jako „Voynichův rukopis“.

1915–1930

Voynich popularizuje rukopis
Píše články, kontaktuje kryptology a jazykovědce, snaží se vyvolat senzaci. Nevyřešenost šifry zvyšuje jeho slávu.

1930

Voynich umírá
Rukopis dědí jeho vdova Ethel Voynichová (známá spisovatelka).

1960

Prodán obchodníkovi Hansi P. Krausovi
Kraus ho nabízí institucím, ale nikdo jej nechce koupit. Nakonec ho věnuje Yaleově univerzitě.

1969

Rukopis je oficiálně uložen v Beinecke Rare Book & Manuscript Library (Yale)
Získává katalogové označení MS 408.

2009–2011

Radiokarbonové datování + pigmentová analýza
Potvrzuje původ pergamenu kolem let 1404–1438 a renesanční typ pigmentů.

2010–2020

Digitální éra výzkumu
Vzniká databáze skenů ve vysokém rozlišení, lingvisti i matematici vytvářejí statistické modely. Vznikají nové kontroverzní teorie, ale žádný plný překlad ani autor není potvrzen.

2025

Současné uložení
Dnes je Voynichův rukopis uložen v Beinecke Rare Book & Manuscript Library na Yale University.

HLAVNÍ TEORIE O VOYNICHOVĚ RUKOPISU

1. Původ Voynichova rukopisu – mezi vědou, šifrou a mystikou

Jedna z mála věcí, na kterých se badatelé skutečně shodují, je stáří samotného pergamenu. Radiokarbonová analýza provedená v roce 2009 jednoznačně ukázala období mezi lety 1404 a 1438. Jak již bylo zmíněno,to ještě neznamená, že byl text v tom období napsán – jen kdy byl vyroben pergamen. Stejně tak mohl být v pozdější době použitý inkoust z těch let. Inkoust příkladně vyrobený v roce 1404 mohl vydržet stovky let, a mnoho dokumentů z tohoto období se dochovalo dodnes. Trvanlivost však silně závisela na jeho složení a podmínkách skladování.

2. Lékařský herbář, tajná léčebná příručka, nebo alchymistický spis?

Mnozí vědci se domnívají, že Voynichův rukopis mohl sloužit jako lékařský herbář nebo utajená příručka léčitelství. Obsahuje totiž

nespočet rostlin – byť často fantaskních, vyobrazení lázní, ženských postav a schémata, která připomínají krevní oběh, žilní soustavu či vnitřní orgány. Není vyloučeno, že šlo o spis určený pro ženskou léčitelku, klášterní nemocnici nebo dvorního lékaře, který si své poznatky chránil před církevním dohledem. Jiní badatelé v rukopisu vidí především alchymistické dílo. Rozsáhlé lázně, nádoby, spirálovité struktury, hvězdné mapy a podivná zařízení totiž silně připomínají alchymistickou symboliku. Spojení alchymie s kosmologií bylo navíc pro pozdní středověk typický – člověk, tělo, hvězdy i přírodní síly byly chápány jako jeden propojený celek.

3. Šifra, která dýchá jako živý jazyk

Jednou z nejsilnějších teorií je, že text Voynichova rukopisu představuje promyšlený kryptografický systém. Ačkoli mu nikdo nerozumí, jeho struktura odpovídá některým statistickým zákonitostem skutečných jazyků, například Zipfovu zákona. Jinými slovy: nejde o náhodný blábol. Mohlo by jít o rafinovanou substituční šifru, vícevrstvý kryptografický systém, fonetický přepis skutečného jazyka jiným písmem, nebo dokonce o druh steganografie – tedy o text, který je jen nosičem jiného, skrytého významu.

4. Kdo je génius v pozadí?

Bacon, Dee, Kelley, Leonardo da Vinci…? Existují teorie, že rukopis vytvořil výjimečně talentovaný renesanční génius. Mezi dříve zvažovanými kandidáty byl například Roger Bacon – avšak tato teorie byla dnes vyvrácena nejen kvůli nesouladu s datováním pergamenu. Spojení s postavami Johna Dee a Edwarda Kelleyho, alchymistů, kteří působili na dvoře Rudolfa II., je velmi lákavé. Kelley dokonce dlouhodobě žil v Praze. Vytvářel umělé jazyky a symbolické systémy, zejména slavnou enochiánštinu. Právě zde se objevuje první vážná „česká stopa“. A pak je tu Leonardo da Vinci – jméno, které se často

objevuje v populárních konspiračních teoriích. I když styl jeho ilustrací příliš neodpovídá, myšlenka, že by právě on mohl být autorem největší šifrovací záhady světa, zůstává pro mnohé lidi neodolatelná.

Důvod, proč John Dee nemohl být autorem Voynichova rukopisu

John Dee, alžbětinský alchymista a astrolog, žil v letech 1527 až 1608. Padesátiletý rozdíl mezi vznikem rukopisu a jeho životem ho vědecky vylučuje jako autora. I když Dee je součástí známé historie vlastnictví rukopisu – obecně se má za to, že knihu kdysi vlastnil a pravděpodobně ji na konci 16. století prodal císaři Rudolfovi II. – forenzní důkazy potvrzují, že nebyl jejím tvůrcem. Jeho syn, Arthur Dee, uvedl, že jeho otec vlastnil „knihu… neobsahující nic jiného než hieroglyfy“, která je považována za Voynichův rukopis, a že ani starší Dee ji nedokázal rozluštit.

Důvod, proč nemohl být autorem Voynichova rukopisu Leonardo da Vinci

Tato teorie je odborníky široce odmítána kvůli značným historickým a stylistickým nesrovnalostem. Hlavní důvod, proč rukopis nemohl napsat da Vinci, jsou rozdíly v uměleckých a psacích stylech. Leonardo obvykle psal na levnější a běžnější benátský papír, který byl v jeho době k dispozici. Voynichův rukopis je však napsán na drahém pergamenu. Paleografové zaznamenávají podstatné rozdíly mezi písmem ve Voynichově rukopisu a známým da Vinciho rukopisem. Leonardo používal renesanční styl s dostatečným prostorem mezi řádky a ozdobami a ve svých osobních zápisnících používal zrcadlové písmo. Voynichovo písmo je konzistentní, nekurzivní, humanistické miniaturní písmo psané zleva doprava. Leonardo byl vynikající kreslíř s výjimečnými uměleckými schopnostmi. Ilustrace v Voynichově rukopise, ačkoli originální, jsou považovány za "poněkud hrubé" a postavy byly popsány jako "dětské" ve srovnání s pečlivými a anatomicky správnými kresbami da Vinciho. Botanické ilustrace v

Voynichově rukopise zobrazují rostliny s kořeny a květy, které se často neshodují, což je chyba, které by se mistr botanik a umělec jako Leonardo jen stěží dopustil. Tato fakta kolektivně vylučují Leonarda da Vinciho jako autora Voynichova rukopisu.

Důvod, proč nemohl být autorem Voynichova rukopisu Edward Kelley

Edward Kelley žil v polovině až na konci 16. století (kolem let 1550–1590). Chronologicky je tedy nemožné, aby byl autorem nebo tvůrcem fyzického rukopisu. Kelley byl známý podvodník, který vydělával peníze snadným oklamáním šlechticů jednoduchými triky. Vytvoření tak složitého, detailního a pracného rukopisu, jako byl Voynichův rukopis, by bylo neefektivním využitím jeho času a úsilí, protože k finančnímu zisku by stačila mnohem jednodušší lest. Kelley se podílel na vývoji „enochiánského“ jazyka s Johnem Deem. Charakteristické rysy enochiánského jazyka jsou v rozporu s jazykovými charakteristikami „voynichského“ písma, což naznačuje odlišný původ nebo metody tvorby. Rukopis, který Kelley údajně nalezl s látkou pro přeměnu kovů („Kniha svatého Dunstana“), byl popsán jako alchymistický text. Voynichův rukopis se naopak primárně zabývá ilustracemi z oblasti bylin, biologie a astrologie, což tomuto popisu neodpovídá. Ačkoli Kelley mohl rukopis vidět během svého působení na dvoře císaře Rudolfa II. (potenciálního raného majitele), vědecké důkazy o datu jeho vzniku ho definitivně vylučují jako jeho tvůrce.

5. Tajná gynekologická a porodnická příručka?

Zvláštní pozornost vzbuzuje balneologická část plná nahých ženských postav v lázních, nádobách a trubicích. Někteří odborníci se domnívají, že by mohlo jít o utajený gynekologický nebo porodnický manuál. V době, kdy byla ženská medicína pod přísnou kontrolou církve, se podobné znalosti často zapisovaly šifrovaně nebo se

předávaly pouze ústně. Kresby také nápadně připomínají léčivé koupele.

6. Jazyk z jiného světa?

Lingvisté se neustále dohadují, zda rukopis představuje zcela nový jazyk, nebo zda jde o netradiční přepis některého z existujících jazyků. Zvažují se asijské přepsané latinkou, ztracené románské dialekty a také techniky známé jako „word-design“, kdy slova vypadají přirozeně, ale jejich skutečný význam je uměle skryt. A pak existují teorie, které se pohybují na pomezí věd – myšlenky o mimozemském původu, jiném světě nebo ztracené civilizaci. Odborníci to sice odmítají, ale fascinující kombinace fantastických rostlin, podivných hvězdných map a neznámého jazyka tyto spekulace neustále oživuje.

7. Autor mimo běžné vnímání?

Někteří psychologové se domnívají, že autor mohl být neurodivergentní osobnost – člověk s výjimečně specifickým vnímáním reality. Extrémní preciznost, cyklické vzory, opakující se motivy a obsesivní struktura stránek by tomu mohly odpovídat. To by také vysvětlovalo fantazijní podobu rostlin a neuchopitelnou logiku celého díla.

8. Jazyk jako trans a automatické písmo

Další teorie se zabývá mystikou. Podle ní mohl autor psát v jakémsi transu, podobně jako mystici při automatickém písmu. Text pak působí rytmicky, jako by byl diktován z vyšší sféry nebo vytvořen bez vědomé kontroly. Tento fenomén je známý i v moderní psychologii.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Voynichův rukopis a Turínské plátno: Šokující odhalení.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.